

BREZIMNI OBRAZ

Selma Skenderović

Ni pomembno, katere narodnosti si, dokler veš, da si Slovenec, Hrvat ali Francoz. Morebiti Nемеc, Danec, Poljak ... Ni pomembno, v katerega boga veruješ, dokler te ne vidijo, da ga v javnosti častiš z burko ali s križem okrog vratu. Kaj pa, če si ateist, ki nima domovine?

Ko sem jo prvič videla, sem mislila, da je brezdomka. Spala je na klopi sredi Kopra. Za trenutek sem si želela biti kot ona. Nihče. Lena, opita, brezskrbna in od vsega sveta pozabljena. Svobodna. Dopizdilo mi je vsakodnevno življenje. Rutina, ki se začne zgodaj zjutraj in konča, ko odidem spat. Nobenih barv ni. Vse je sivo, jaz pa sem rdeča.

»Gospodična, prispeli smo.«

»Aha, hvala.«

Glas voznika avtobusa me je opozoril, da sem že doma. Če se lahko prostoru brez vonja in fotografij družine, ki v njem prebiva, sploh reče dom. Prvih šestnajst stopnic je za mano. Pizda, je že avgust! Drugih šestnajst stopnic je za mano. Če bom še naprej

toliko preklinjala, bom napisala priročnik kletvic v slovenščini. Oseminštirideset stopnic je za mano. Sem morda zgrešila blok? Zadnjih šestnajst stopnic je za mano. Spet ne bo nobenega doma. Vstopim kot podivjan bik, stanovanje ni stanovanje, temveč savna. Ne vem, kaj bi sama s sabo. Znabiti, da ste vsaj enkrat poskušali zložiti neko stvar v kakšno škatlo ali posodo. Le-ta je bila premajhna, zato niste mogli prav vsega spraviti vanjo. Razmišljali ste, ali bi višek vrgli v smeti ali bi ga preložili drugam. Ker vaša odločitev ni bila natančna, je ta višek dolgo stal v omari ali hladilniku, ne da bi kdor koli vedel, da je še vedno tam. Jaz sem višek. Moje ime je Hava. Dobila sem ga po materi vseh živih, Ademovi ženi. V Bibliji sta poimenovana nekoliko drugače kakor v Koranu, in sicer Adam in Eva. Raje jem majonezo kot kečap.

Nikoli se mi ni predstavila. Ni želela vedeti mojega imena, starosti, ničesar. Sprva sva le molčali skupaj. Njeni temni lasje so bili tako mastni, da so se mi gnusili. Oblečena je bila v ponošena oblačila, stara vsaj deset, če ne že dvajset let. Ene in iste čevlje je nosila najverjetneje, že odkar ji je noga nehala rasti. Rekla mi je, da uhani in verižice niso njen stil. Ličila so bila zanjo le nepotreben strošek. Ne spomnim se, da bi kdaj zavohala njen parfum. Jedla je, kar je našla. Včasih nič. V rokah je vedno čvrsto držala platneno vrečko rumene barve. V njej so bili shranjeni strgani delčki fotografij, tako da se ni razločilo obrazov. Menda so to bili spomini na njenega sina. V očeh se ji je videlo, da ga obožuje, toda z besedami je bila strašno groba. Ne razumem, kako je lahko nekemu, kot sem jaz, prirasel k srcu nekdo, kot je ona. Saj vendar sovražim ljudi, ki ne skrbijo za lastno higieno, ne uporabljajo dvojine in se dobro razumejo z vsemi. Kaj pa vem, zdijo se mi neuporabni, zaigrani. A prisežem pri vašem in svojem bogu, da ona ni bila zaigrana. V dobrih štirih mesecih me je spoznala bolje od tistih, ki me poznajo od rojstva. Vedela je, da preziram vsakogar, ki se obnaša kot pička. Da v slovenščini ne govorim le

takrat, ko preklinjam, čeprav ta ni moj materni jezik. Razumela je moj strah pred ljudmi in nenehno bežanje pred vsem neznanim. Povedala sem ji svojo najtemnejšo skrivnost, čeprav tega ni zahtevala od mene.

Včasih neverjetno dolgo opazujem svojo podobo v zrcalu. Skušam najti tisto, česar nimam, Slovenci pa imate. Oči imam, ušesa imam, nos imam, vse imam. Zakaj se potemtakem ve, še preden odprem usta in izgovorim besedo, ki vsebuje črko l, da sem tujka? Mogoče je kriva hoja. Da, to bo. Še težje je najti tisto stvar, po kateri vsi veste, da sem muslimanka. Možno, da so tudi za to krivi moji koraki.

»Nikoli ne bom prebrala Desetega brata!«

»Zakaj?« Njene ustnice so se oblikovale v nasmeh.

»Ni potrebe, da bi nepravi Slovenci prebrali prvi slovenski roman!«

»Ah, dej no! Kako veš, da ga je Jurčič napisal samo za Slovence?«

Res ne vem. In ravno ta nevednost je, že odkar pomnim, moja največja hiba. Jebemti, ne vem, kdo sem! V vaši Sloveniji sem tujka, ker doma ne govorim slovensko. Moje ime je tuje. Kamor koli grem, ga moram ponoviti vsaj trikrat. V banki, na pošti, pri zdravniku. Ob vsaki ponovitvi je moj glas tišji in bolj sramežljiv, kakor da ne zaupa samemu sebi, da bo slišan. V svoji, tako imenovani, domovini sem tujka, ker ne vem, kdaj je kateri državni praznik. Babica mi je rekla, da me ne prepozna. Menda sem se spremenila. Z mano se več ne more pogovarjati kakor prej, ker sem divja. Zasačila me je, ko sem v njenem domu preverjala, ali je salama svinjska. Navada pač.

»V teh oblačilih si kot lastovka.« Namrdnila sem se. Nikakršni komplimenti mi niso po duši, še najmanj pa absurdni. Nisem se zahvalila.

»Ti pa v teh kot brezdomka.«

»Imam dom, ampak to ni hiša.«

»Kaj pa je?«

»Moj dom je iz mesa in krvi.« Tukaj sem nehala spraševati naprej, kajti zlomljen človek je podoben zlomljenemu krožniku. Zelo hitro ga lahko zdrobiš na še manjše delčke. Obstaja nevarnost, da se potem porežeš z njimi. Nisem je mogla gledati v oči. Bile so preveč vodene in radovedne, zato sem med pogovorom največkrat zrla v morje.

»Ne maraš morja?«

»Pozimi že. Takrat se nihče ne kopa.«

Več kot mesec dni sem brala knjigo z nekaj več kot dvesto stranmi. Prvo poglavje odpreta Jenkova verza:

*Mlad junak po polji
s težkim srcem hodi.*

Petnajstega marca sem prišla do konca. V tem času sem sprevidela, da je vse, kar ljudje vedo o meni, zgolj sofizem. Prava resnica je znana le meni. Nenavadno vesela in vzneta sem se odpravila iz šole, da bi svoje spoznanje delila s prijateljico. Tokrat so bili moji koraki odločni. Nisem se bala, da bom uničila tla, ki so tuja last. Ko sem v glavi izbirala besede, s katerimi bom začela pogovor, moj glas ni bil tresoč. Med hojo po Čevljarski ulici sem zagledala nekaj sebi podobnih ljudi. Imeli so temne lase in temne oči, spominjali so na Arabce. Prvič v življenju se mi je zazdelo, da nisem sama.

Prišla sem do klopce, kjer me je čakala vsak dan, a je ni bilo. Zlomljen človek je podoben zlomljenemu krožniku. Zelo hitro ga lahko zdrobiš na še manjše delčke. Obstaja nevarnost, da se potem porežeš z njimi.

Vedela sem, da je ne bom videla nikdar več, zato sem se tistega mesta ognila v širokem loku. Včasih še pogledam skozi okno avtobusa, upajoč, da jo bom zagledala. Ni je. Drugo poglavje Desetega brata odpirajo Levstikovi verzi:

*Povsod poznán, nikjer domà,
kjer uleže uro se poslednjo,
tam smrt mu domovanje dá.*